J TOLOO E BEHDASHT, School of Public Health, Yazd Shahid Sadoughi Univ Med Sci

ORIGINAL ARTICLE

Received:2022/02/13 *Accepted:2022/02/20*

Validation and Development of the Iranian Family Instability Scale based on the Lived Experience of Women Who Experienced Extramarital Relationship: A Mixed Method Study

Zahra Ahmadi Ardakani(Ph.D.)[1], Hassan Zarei Mahmoud Abadi (P.hD.)[2], Ahmad Kalateh Sadati (P.hD.)[3]

1.PhD student in Family Counseling, Azad University, Yazd, Branch .
2.Corresponding Author:Associate professor,department of Psychology,Yazd university,Yazd,Iran.
Email :zareei_h@yahoo.com Tel:3531233570

3. Faculty member of Social Sciences Department, Faculty of Humanities, Yazd University, Yazd, Iran

Abstract

Introduction: Various studies have cited several reasons for the instability of the Iranian family, but what was missing was a native scale for such studies. Therefore, this study aims to validate the Iranian family instability scale based on the lived experience of women who experienced extramarital relationships.

Method: The present study utilized a mixed method. In the qualitative part of the study, semi-structured interviews were used to examine the lived experience of women who experienced extramarital relationships. The statistical population of the present study was women with extramarital affairs who referred to counseling centers in Yazd in 2020. By multi-stage cluster sampling, 540 subjects were selected. In this study, the marital adjustment and attitudes toward infidelity questionnaires were used.

Results: Exploratory factor analysis, Cronbach's alpha method, concurrent validity, and confirmatory factor analysis were used to investigate the factors extracted from the interviews, the reliability, the validity of the scale, and also the fit of the research conceptual model, respectively.

Conclusion: The results identify Iranian family instability factors in three levels and five subscales, including maternal role and religious myths, parenting knowledge, self-esteem and feelings of inferiority, relationship and aesthetic challenges, and apostasy and pre-relationship relationships. They are measured in a 35-question scale called "Iranian Family Instability Scale". The results of the present study show that the instrument of Iranian family instability has good validity and reliability and Cronbach's alpha of the whole scale is equal to 0.89.

Keywords: Extramarital Affairs, Iranian Family Instability, Women

Conflict of interest: The authors declared that there is no conflict of interest.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i1.9935]

This Paper Should be Cited as:
Author: Zahra Ahmadi Ardakani, Hassan Zarei Mahmoud Abadi, Ahmad Kalateh Sadati . Validation and Development of the Iranian Family Instability …..…….Tolooebehdasht Journal. 2022;21(1):70-85 [Persian]

طلوع بهداشت

دو ماهنامه علمی پژوهشی
دانشکده بهداشت یزد
سال بیست و یکم
شماره اول
فروردین و اردیبهشت
شماره مسلسل: ۹۱

تاریخ وصول: ۱۴۰۰/۱۱/۲۴
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۰۱

اعتباریابی و تدوین مقیاس بی‌ثباتی خانواده ایرانی مبتنی بر تجربه‌زیسته زنان با تجربه روابط فرازناشویی : یک مطالعه ترکیبی

نویسندگان : زهرا احمدی اردکانی[۱]، حسن زارعی محمود آبادی[۲]، احمد کلاته ساداتی[۳]

۱. دانشجوی دکتری مشاوره خانواده، دانشگاه آزاد واحد یزد.

۲. نویسنده مسئول: دانشیار گروه روان شناسی و مشاوره دانشگاه یزد، یزد ایران.

تلفن تماس : ۰۳۵۳۱۲۳۳۵۷۰ Email:zarei_h@gmail.com

۳. استادیار گروه جامعه شناسی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

چکیده

مقدمه : پژوهش‌های مختلف دلایل گوناگونی را برای بی‌ثباتی خانواده ایرانی برشمرده‌اند، اما آنچه در این میان مغفول مانده، مقیاسی بومی برای چنین بررسی‌هایی است، ازاین‌رو هدف پژوهش حاضرتدوین و اعتباریابی مقیاس بی‌ثباتی خانواده ایرانی بر اساس تجربه زیسته زنان با تجربه روابط فرا زناشویی بود.

روش بررسی:روش پژوهش حاضر آمیخته بود. در قسمت کیفی پژوهش از مصاحبه‌های نیمه‌ساختار یافته برای بررسی تجربه زیسته زنان با تجربه روابط فرازناشویی استفاده شد. جامعه آماری پژوهش حاضر زنان دارای روابط فرازناشویی مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره شهر یزد در سال ۱۳۹۸ بود که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای ۵۴۰ نفر انتخاب شدند. در این پژوهش از پرسشنامه سازگاری زناشویی و نگرش به خیانت استفاده شد.

یافته‌ها: برای بررسی عوامل مستخرج از مصاحبه‌ها از روش‌های تحلیل عاملی اکتشافی، روش آلفای کرونباخ برای بررسی پایایی، روایی همزمان برای بررسی میزان روایی مقیاس و همچنین تحلیل عاملی تاییدی برای بررسی برازش مدل مفهومی پژوهش استفاده شد.

نتیجه‌گیری: نتایج عوامل بی‌ثباتی خانواده ایرانی را در سه سطح و پنج خرده مقیاس شامل: نقش مادرانه و اسطوره‌های مذهبی، فرزندپروری و دانش تربیتی والدین، عزت‌نفس و احساس حقارت، چالش‌های رابطه و زیبایی‌شناسی و جامعه گریزی و روابط پیش از ازدواج شناسایی می‌کند. که در یک مقیاس ۳۵ سوالی با نام «مقیاس بی‌ثباتی خانواده ایرانی» مورد سنجش قرار می‌گیرند. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که ابزار بی‌ثباتی خانواده ایرانی از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار است و آلفای کرونباخ کل مقیاس برابر با ۰/۸۹ می‌باشد.

واژه های کلیدی: روابط فرازناشویی، بی‌ثباتی خانواده ایرانی، زنان

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i1.9935]

مقدمه

رکن اساسی جامعه و کانون اصلی رشد و تعالی انسان خانواده است. پیوند زناشویی مرد و زن این نهاد مقدس را به وجود می آورد(۱). در نیمه پایانی قرن اخیر، ازدواج تحت تاثیر عوامل متعددی با توجه به تغییرات فرهنگی ایجاد شده است که این تغییرات روابط متعهدانه افراد را دستخوش تغییر قرار داده است (۲). از جمله این عوامل می‌توان به روابط فرازناشویی (extramarital relation) اشاره کرد که زندگی زناشویی را در افراد با چالش مواجه کرده است (۳). روابط فرازناشویی زندگی خانوادگی افراد را با چالش و تنش مواجه می‌کند و می‌تواند سلامت روان اعضای خانواده و به خصوص زن و مرد را با مشکل روبرو کند (۴). به عبارتی می‌توان این نکته را مدنظر قرار داد که روابط فرازناشویی یکی از دلایل عمده جدایی و طلاق میان زوجین است (۵). عوامل بسیاری می‌تواند در ایجاد روابط فرازناشویی مرتبط باشد؛ که از این بین می‌توان به: جنسیت، دینداری، ارزیابی رضایت از رابطه زناشویی و سهل‌گیری در روابط فرازناشویی اشاره کرد (۶). روابط فرازناشویی موجب می‌شود فرد آسیب‌دیده اغلب با واکنش های عاطفی منفی، به رابطه و خود بنگرد و در اغلب موارد منجر به قطع رابطه با شریک عاطفی می گردد. افراد باانگیزه های مختلفی اقدام به برقراری رابطه‌ای خارج از رابطه زناشویی می‌کنند که مشکلات بین زوجین می‌تواند یکی از دلایل عمده آن باشد که افراد برای گریز از این مشکلات فضای امن را در بیرون از منزل جستجو می‌کند. مسایل جنسی، عدم جذابیت شریک جنسی و عاطفی، سبک‌های دلبستگی، مشکلات عاطفی در رابطه زناشویی و ویژگی‌های شخصیتی از جمله مواردی است که با گرایش به رابطه فرازناشویی در زوجین مرتبط است (۷). بر همین اساس روابط فرازناشویی از آسیب زاترین مشکلاتی است که موجب از هم‌پاشیدگی زندگی زناشویی می‌شود. زنان و مردان هر دو می‌توانند رابطه خود را ترک کنند ولی اغلب زنان برای کسب محبت و روابط عاطفی که در زندگی زناشویی خود آن را تجربه نکردند اقدام به برقراری رابطه فرازناشویی می‌کنند (۸). هم چنین تحقیقات نشان داده است که روابط فرازناشویی عمدتاً با مشکلات رابطه و مشکلات سیستم زناشویی مانند ملال و خستگی در ازدواج، نارضایتی جنسی زناشویی، فقدان حمایت درازدواج، کیفیت زندگی پایین یا تعارض زناشویی مرتبط است (۹). نتایج نشان داده است که، مردان بیشتر به دلایل جنسی و تجربه هیجانات مرتبط با مسایل جنسی اقدام به برقراری روابط فرازناشویی می‌کنند و زنان برای کسب رضایت و ناکامی در رضایت زناشویی این اقدام را انجام می‌دهند (۱۰). عمده‌ترین دلایل این نوع گرایش‌ها تعارض‌های رابطه و سطح پایین کیفیت و رضایت زناشویی است (۱۱). علاوه بر ویژگی‌های فردی و شخصیتی که می‌تواند با گرایش به روابط فرازناشویی در ارتباط باشد عوامل فرنگی نیز به عنوان یک عامل اثربخش در گرایش به روابط فرازناشویی مطرح است (۱۲). به این صورت که گزارش دادند در زوج‌هایی که از فرهنگ‌های مختلف بودند درصد گرایش به روابط فرازناشویی به طور چشم‌گیری از زوج‌هایی که فرهنگ مشابه داشتند بالاتر است. دینداری نیز به عنوان دیگر عوامل که نقش تعهد در آن بارز است به عنوان یکی از عوامل فرهنگی می‌تواند با گرایش و یا عدم گرایش به روابط فرازناشویی در ارتباط باشد. به طور کلی نتایج نیز نشان

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i1.9935]

داده است که، در دهه اخیز سطح بارداری دینداری برای تعهد در رابطه زناشویی نیز کاهش یافته است (۱۳). به این ترتیب با توجه به پژوهش‌های جدید در ارتباط با مسأله روابط فرازناشویی این مهم باید در کشور ما مورد بررسی عمیق فرهنگی قرار گیرد. علاوه بر دلایل مذکور، در جامعه ایرانی به دلیل مسائل فرهنگی و اجتماعی هنوز بسیاری از عوامل روابط فرازناشویی ناشناخته مانده است لذا با توجه به اینکه در سال‌های اخیر پدیده روابط فرازناشویی رواج بیشتری یافته است و یکی از مسائلی است که زوجین با آن روبرو هستند. تلاش محقق در پژوهش حاضر بر آن است تا با بررسی تجربه زیسته‌ی زنانی که سابقه روابط فرازناشویی را دارند به شناخت ریشه‌ها و علل این روابط در جهت ساخت و اعتباریابی مقیاسی برای سنجش بی‌ثباتی خانواده ایرانی بپردازد. به نوعی پژوهش حاضر در پی پاسخ به این سوال است که زمینه‌های بی‌ثبات کننده‌ی خانواده که منجر به گرایش به روابط فرازناشویی در زنان ایرانی می‌شود کدامند؟

روش بررسی

پژوهش حاضر به لحاظ هدف بنیادی می‌باشد. در پژوهش حاضر، رویکرد آمیخته با راهبرد اکتشافی به کار گرفته شده است. در این شیوه، نتایج مرحله اول پژوهش(کیفی) باعث روشن شدن نتایج مرحله دوم(کمی) شده است. جامعه آماری شامل کلیه زنان دارای سابقه روابط فرازناشویی شهر یزد مراجعه‌کننده به کلینیک‌های مشاوره و روانشناسی در سال ۱۳۹۸ بودند. برای انتخاب نمونه در مرحله کیفی پژوهش، از دو روش نمونه گیری هدفمند و نمونه‌گیری نظری استفاده شد. در این پژوهش از شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شد. بدین ترتیب شهر یزد به پنج ناحیه شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تقسیم شده و در هر منطقه به صورت تصادفی شش خیابان انتخاب شد. از هر خیابان به طور تصادفی چهارکوچه انتخاب شده و از هر کوچه به صورت تصادفی ۱۵ خانه انتخاب شد. در نهایت تعداد ۵۵۰ پرسشنامه روی افراد انتخاب شده اجرا شد.از آنجا که هدف پژوهشگر مصاحبه با زنان دارای سابقه روابط فرازناشویی بودند. پژوهشگر به این مراکز مشاوره مراجعه کرده و از بین افرادی که مایل به همکاری بودند. در صورت کسب معیارهای ورود، آن‌ها را دعوت به مصاحبه می‌کرد. محل مصاحبه‌ها در یکی از کلینیک‌های مشاوره بود. و در مرحله بعدی، با استفاده از روش نمونه‌گیری نظری، گروه نمونه نهایی تعیین شد. در مراحل بعدی پژوهش، با شکل گیری مقوله‌ها، پژوهشگر به دنبال گسترش و تکمیل مقوله‌های بدست آمده بوده و نمونه‌گیری به کانال های خاص محدود می‌شود. در پژوهش حاضر، ابتدا هدف پژوهشگر دستیابی به کدهای بازبوده و نمونه گیری بدون محدودیت تا زمان شکل گیری مقوله ها ادامه یافت. با شکل گیری مقوله های اولیه، پژوهشگر جهت تکمیل و توصیف دقیق آن ها، نمونه‌گیری را ادامه داده و زمانی که مقوله‌ها اشباع شد، کار نمونه‌گیری نیز به اتمام رسید. به عبارت دیگر، منطق نمونه گیری در مراحل پایانی، تکمیل مقوله ها بوده است. هم چنین در پژوهش حاضر از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته استفاده شد. پس از تحلیل اولین مصاحبه، این سوالات و مفاهیم جای خود را به مفاهیمی دادند که از داده‌ها استخراج شده بود و مبنای گردآوری داده‌ها در مرحله بعد شدند. فرایند مصاحبه و تحلیل اطلاعات تا رسیدن به نقطه اشباع نظری ادامه پیدا کرد؛ نقطه‌ای

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i1.9935]

در جریان شکل‌گیری مقوله که تحلیل منجر به یافتن ویژگی جدید، ابعاد تازه و یا روابط جدید نمی‌شود. در مرحله کمی پژوهش، از روش همبستگی همراه با روش تحلیل مسیر استفاده شده است. پس از مصاحبه با زنان دارای تجربه رابطه فرازناشویی با رسیدن به ۱۵ نفر حد اشباع در این مرحله از داده‌های حاصل از مصاحبه ها، یک مقیاس ۴۰ سوالی ساخته شد. بدین ترتیب که ابتدا برای هر یک از مقوله‌ها ۸ گویه طراحی شد و در جدول ارزیابی متخصصان قرار گرفت. سپس این جدول برای ۹ نفر از متخصصان (دارنده مدرک دکتری در رشته های مشاوره (۴)، روانشناسی (۳نفر) و روانسنجی (۲نفر) ارسال شد. در نهایت برای هریک از مقوله‌ها، ۶ الی ۷ گویه که مورد توافق اکثریت قرار داشتند، انتخاب شد. مقیاس طراحی شده ۳۵ سوال داشت که مجددا مورد تایید ۴ نفر از متخصصان رشته مشاوره قرار گرفت. پس از بررسی روایی صوری مقیاس توسط متخصصان، مطالعه مقدماتی روی ۱۰۰ نفر از زنان متاهل انجام گرفت و پس از بازبینی مجدد گویه‌ها، روی ۵۵۰ نفر از زنان متاهل ساکن شهر یزد اجرا گردید و روایی و پایایی آن مورد بررسی قرار گرفت. به منظور ساخت و اعتباریابی مقیاس بی‌ثباتی خانواده ایرانی،از روش تحلیل عاملی اکتشافی، تحلیل عاملی تاییدی، تحلیل همبستگی پیرسون و آلفای کرونباخ استفاده شد. همچنین به منظور ارائه مدل، با استفاده از نرم افزار lizrel ، روش تحلیل مسیر اجرا شد.

روش بررسی

پرسشنامه سازگاری زناشویی(DAS): این مقیاس دارای ۳۲ گویه است که توسط اسپنیر طراحی شده است. این مقیاس دارای ۴ خرده مقیاس می باشد که عبارتند از، توافق دو نفری (گویه‌های۱، ۲، ۳، ۵، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵)رضایت دو نفری (گویه‌های۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۳، ۳۱ و ۳۱)، همبستگی دو نفری (گویه‌های۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸) و ابراز محبت (گویه‌های۴، ۶، ۲۹، ۳۰). نمره کل مجموع سوالات بین ۰ تا ۱۵۱ است. نمرات بالاتر نشان‌دهنده رابطه بهتر است. پایایی کل مقیاس با آلفای کرونباخ ۰/۹۶، از همسانی درونی قابل توجهی برخوردار است. همسانی درونی خرده مقیاس‌ها خوب تا عالی است: رضایت دو نفری: ۰/۹۴، همبستگی دو نفری: ۰/۸۱، توافق دو نفری، ۰/۹۰ و ابراز محبت: ۰/۷۳ است. فلاح زاده و ثنایی (۱۴) نیز در پژوهش خود پایایی این مقیاس را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۱ بدست آوردند که حاکی از همسانی درونی بالای آن است. پایایی این مقیاس در این پژوهش با آلفای کرونباخ ۰/۹۳ بدست آمد و نشان از پایایی بالای مقیاس است.

پرسشنامه نگرش به خیانت (روابط فرازناشویی): این پرسشنامه توسط واتلی (۱۵) طراحی و اعتباریابی شده است، این پرسشنامه شامل ۱۲ گویه بسته پاسخ بر اساس طیف پنج درجه ای لیکرت می‌باشد، این پرسشنامه توسط سیدعلی تبار و همکاران (۱۶) اعتباریابی شده است. سوالات ۲ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۱۲ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. حداقل و حداکثر امتیاز این پرسشنامه ۱۲ و ۸۴ می‌باشد. هر چه امتیاز حاصل شده از این پرسشنامه بیشتر باشد، نشان دهنده میزان بیشتر پذیرش خیانت و نگرش مثبت به خیانت خواهد بود و بالعکس. در پژوهش واتلی (۱۵)، پایایی این پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۰ محاسبه شده است. جهت بررسی روایی این آزمون در ایران، از روایی ملاکی از (نوع واگرا) استفاده شده

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-16]
[DOI: 10.18502/tbj.v21i1.9935]

است. به همین منظور، پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی آلپورت به کار گرفته شد. روایی واگرا با جهت گیری مذهبی درونی، ۰/۲۹ و با جهت گیری مذهبی بیرونی ۰/۱۶به دست آمد (۱۶).

یافته‌ها

از آن جا که در این پژوهش از رویکرد کیفی استفاده شده است و به منظور تحلیل داده‌ها از روش کدگذاری استفاده شده است، به تبع آن مرحله تحلیل داده‌ها همگام با جمع آوری داده انجام شده است. افراد نمونه پژوهش با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شده‌اند و بعد از مصاحبه با فرد دوازدهم با وجود رسیدن به نقطه اشباع گردآوری داده ها متوقف نشد و ۳ مصاحبه دیگر نیز انجام شد تا محقق اطمینان حاصل کند که هیچ داده دیگری استخراج نمی شود. مدت زمان رابطه فرازناشویی افراد نمونه به ترتیبی بود که۴ نفر از آن‌ها ۱ سال درگیر روابط خارج از خانواده بوده، ۳ نفر از آن‌ها به مدت ۲ سال، دو نفر دیگر به مدت ۳ سال و ۴ نفر از آن‌ها کمتر از یک سال و دو نفر از آن‌ها بین ۲ تا ۳ سال درگیر رابطه فرازناشویی بوده اند. همچنین وضعیت زندگی این افراد در حال حاضر به گونه‌ای بود که ۵ نفر از آن‌ها طلاق گرفته، ۲ نفر در شرف طلاق، ۳ نفر تحت درمان و الباقی در حال زندگی با همسر خود بودند. به این ترتیب در ادامه به بررسی و تحلیل داده‌های پژوهش پرداخته شده است. بر اساس مصاحبه‌های انجام شده و از طریق کدگذاری، طبقه‌بندی و تفسیر و تاویل پاسخ شرکت کنندگان یافته‌ها در ۴ بعد کلی خانواده و فرزند پروری، نگرش های جنسیتی – فرهنگی، مسائل بین فردی و درون فردی طبقه‌بندی شدند. خانواده و فرزند پروری و نگره های جنسیتی – فرهنگی و زیرمضمون‌های ادراک شده از آن در جداول ۱ و ۲ گزارش شده‌اند؛ شامل نظرات و تجاربی است که از منظر مشارکت کنندگان در پژوهش برای بسترسازی برای تجربه روابط فرازناشویی مهم و اساسی به شمار می‌روند.

هم چنین روایی پرسشنامه بی‌ثباتی خانواده ایرانی در چند مرحله مورد بررسی قرار گرفت. در مرحله اول، پرسشنامه استخراج شده از داده‌های کیفی که ۱۲ عامل اصلی، ۷ خرده مقیاس و ۴۰ سوال داشت، به منظور تعیین روایی صوری مورد بررسی و تایید متخصصان (۳ عضو هیات علمی گروه مشاوره و ۲ دانشجوی دکتری) قرار گرفت.

در مرحله دوم، پس از انجام مطالعه مقدماتی و بازبینی مجدد گویه ها،پرسشنامه مذکور روی ۵۵۰ نفر از زنان متاهل ساکن شهر یزد اجرا شد و با رعایت پیش فرض های تحلیل عاملی، جهت بررسی ساختار عاملی توسط نرم افزار SPSS نسخه ۲۵مورد تحلیل قرار گرفت. در این مرحله از تحلیل عاملی اکتشافی به روش حداکثر درست نمایی با چرخش واریماکس در سطح ماده استفاده شد.

نتایج آزمون‌های میزان کفایت نمونه برداری کی‌سر/ می یر/ الکین(KMO) (۰/۹۰) و آزمون کرویت بارتلت($p<۰/۰۰۰$ ،۳/۹۲۶)، نشان داد که ماده‌های مقیاس، توانایی عامل شدن را دارا هستند. نمودار سنگ‌ریزه و مقادیر ارزش‌های ویژه بالاتر از یک نشان داد که ۵ عامل قابل استخراج می‌باشند. بدین ترتیب از پرسشنامه اولیه، ۵ گویه(که همبستگی بسیار کمی باهم داشتند و در تحلیل عاملی اکتشافی مورد تایید واقع نشدند) حذف شد و خرده مقیاس ها به ۵ تا کاهش یافت.هم چنین به برخی از عامل ها و خرده مقیاس‌ها نیز نام های جدیدی اختصاص داده شد.همان طور که اطلاعات جدول فوق نشان

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i1.9935]

می‌دهد، عامل چالش‌های رابطه و زیبایی‌شناسی ۱۶/۰۹ درصد واریانس، عامل عزت نفس و احساس حقارت ۱۱/۳۹ درصد واریانس، عامل سبک فرزند پروری و دانش تربیتی والدین ۱۰/۳۱ درصد واریانس، عامل جامعه گریزی و روابط پیش از ازدواج ۶/۰۸ درصد واریانس بی‌ثباتی خانواده ایرانی را تبیین می‌کنند و در نهایت عامل نقش مادرانه و اسطوره‌های مذهبی ۷/۶۳ درصد از واریانس این سازه را تبیین می‌کند. این پنج عامل در مجموع ۵۱/۵ درصد از واریانس بی‌ثباتی خانواده ایرانی را تبیین می نمایند. بنابراین عامل چالش‌های رابطه و زیبایی شناسی که در بخش کیفی پژوهش ذیل عامل مسائل بین فردی بحث شد به عنوان مهم ترین شاخص بی‌ثباتی خانواده ایرانی برآورد شده و بیشترین مقدار واریانس بی‌ثباتی خانواده ایرانی را به خود اختصاص داده است. ماتریس بارهای عاملی بدست آمده برای هر یک از سوالات نشان می‌دهد که تمام بارهای عاملی استخراج شده بالاتر از ۰/۳۵ هستند. بدین ترتیب از عوامل ۱۲گانه مطرح شده در مرحله کیفی، پنج عامل در تحلیل باقی مانده و عوامل دیگر به علت همبستگی ضعیف بین گویه‌ها، توان عامل شدن نداشته و از تحلیل حذف شد. برخی از گویه های مربوط به دیگر عوامل اصلی نیز با سایر عامل ها ادغام گردید.در مرحله سوم، روایی ملاکی پرسشنامه از طریق روایی همزمان(اجرای همزمان با پرسشنامه سازگاری زناشویی اسپانیر و مقیاس نگرش به روابط فرازناشویی روی نمونه ۱۰۰ نفری) مورد بررسی قرارگرفت. و سپس همبستگی بین خرده‌مقیاس ها اندازه گیری شد همبستگی بین خرده مقیاس‌ها و مقیاس‌های سازگاری زناشویی و رضایت زناشویی معنادار می‌باشد. مقدار همبستگی‌های گزارش شده، حاکی از روایی همزمان بسیار مطلوب پرسشنامه بی‌ثباتی خانواده ایرانی می‌باشد. سپس، با بررسی گویه‌های باقی مانده، تعداد مولفه‌های باقی مانده هریک از خرده مقیاس‌ها مشخص شد و به منظور تعیین پایایی، از روش ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد.

جدول ۱ : مضامین، زیرمضمون‌ها، واحدهای معنایی حمایت کننده حاصل از کدگذاری مصاحبه‌ها

مقوله اصلی	مقولات فرعی	کدهای اولیه
خانواده و فرزند پروری	سبک‌های فرزندپروری استبدادی و سهل انگارانه	استرس، فشار و بی نظمی همیشه توی رفتار والدینم بود / عدم تأمین عاطفی، مالی / هیچ‌وقت دوستی پایدار نداشتم / بد تنظیمی هیجانی / تعصب ورزی
	نبود دانش تربیتی نزد والدین	سبک تربیتی نادرست / بشدت مقایسه‌ام می‌کردند / عدم آموزش مسائل جنسی / همیشه می‌گفتم من باید بعداً بچه‌هام رو جور دیگه‌ای تربیت کنم
نگره‌های جنسیتی – فرهنگی	نقش مادرانه و اسطوره‌های مذهبی	اسطوره‌های سنتی/ نقش پذیری‌های جنسیتی/ فکر می‌کردم فقط باید مادر بچه باشم و تازه فهمیدم می‌شد بدون ازدواج هم روابط خوبی داشت
		همیشه میگفتن باید مثل حضرت زهرا (ص) باشی / همیشه الگوی ما ائمه بودن
	اجتماع گریزی و روابط پیش از	گریز از روابط اجتماعی پیش از ازدواج/ هیچ رابطه‌ای نداشتم/ اگر سلام هم می‌کردم با کسی احساس گناه داشتم / اصلاً توی خیابون احساس خطر

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i1.9935]

	ازدواج	می‌کردم همیشه حتی بعد ازدواج / من ترجیح می‌دادم یه دوست داشته باشم تا همسر/ توی مجردی‌ام هم روابط زیادی داشتم.

جدول ۲: مضامین، زیرمضمون‌ها، واحدهای معنایی حمایت کننده حاصل از کدگذاری مصاحبه‌ها

مقوله اصلی	مقولات فرعی	کدهای اولیه
مسائل درون فردی	عزت نفس	«وابستگی‌های متعدد» «روابط زیادم قبل ازدواج باعث شده اصلاً نتونم به یه نفر قانع باشم» «در برخورد با مردان هیچ‌گونه عزت نفسی ندارم» «فکر می‌کنم واقعاً آدم ضعیفی هستم»
	احساس حقارت	«نسبت به دیگران خیلی عقبم» «دوستان زیادی دارم که خیلی حال و روزشون خوبه و من کلاً احساس حقارت می‌کنم» «جبران افراطی» «مقابله با اضطراب»
		«من مریض نیستم، ولی خیلی بد رفتار می‌کنم» «با همسرم خیلی با عصبانیت و تندی برخورد می‌کنم» «آشفته‌ام» «فکر می‌کنم بین فکر و عملم خیلی فاصله هست»

جدول ۳ :مضامین، زیرمضمون‌ها، واحدهای معنایی حمایت کننده حاصل از کدگذاری مصاحبه‌ها

مقوله اصلی	مقولات فرعی	کدهای اولیه
مسائل‌بین فردی	چالش‌های رابطه	«کیفیت زندگی پایین» «عدم علاقه به همسر» «بدبینی و سخت‌گیری همسر» «ناتوانی اقتصادی همسر» «ارتباط کلامی ضعیف» «عدم بخشودگی و گذشت» «نبود دغدغه‌های مشترک» «عدم اعتماد متقابل» «کمبودهای مداوم مالی»
	معیارهای زیبایی شناسی	«شلختگی» «چاقی و ورزش نکردن» «عدم آراستگی و توجه به لباس پوشیدن» «ظاهر نامناسب همسر» «تحقیر من بخاطر رنگ پوستم» «همسرم منو بخاطر قد کوتاهم تحقیر می‌کرد» «مدام سرزنش شدم بخاطر نحوه حرف زدنم»

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i1.9935]

جدول ۴: واریانس های تبیین شده توسط هریک از عامل های پنجگانه در تحلیل عاملی اکتشافی

عامل ها	مقادیر استخراج شده قبل از چرخش واریماکس			مقادیر استخراج شده بعد از چرخش واریماکس		
	مقادیر ویژه	درصد واریانس تبیین شده	واریانس تراکمی	مقادیر ویژه	درصد واریانس تبیین شده	واریانس تراکمی
چالش‌های رابطه و زیبایی‌شناسی	۱۵/۰۸	۲۳/۰۱	۲۳/۵	۱۰/۷۸	۱۶/۰۹	۱۶/۰۹
عزت نفس و احساس حقارت	۷/۲۳	۸/۶۳	۲۹/۱۵	۶/۴۵	۱۱/۳۹	۲۴/۰۳
سبک فرزند پروری و دانش تربیتی والدین	۴/۱۲	۵/۴۴	۳۱/۰۹	۷/۱۲	۱۰/۳۱	۲۹/۲۶
جامعه گریزی و روابط پیش از ازدواج	۳/۰۹	۳/۰۶	۳۱/۷۳	۵/۴۴	۶/۰۸	۳۲/۱۴
نقش مادرانه و اسطوره‌های مذهبی	۴/۰۳	۵/۲۱	۳۳/۴۱	۸/۰۶	۷/۶۳	۳۱/۱۹

جدول ۵: ضرایب آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های پرسشنامه بی‌ثباتی خانواده ایرانی

خرده مقیاس ها	آلفای کرونباخ	مولفه‌ها	آلفای کرونباخ
جامعه گریزی و روابط پیش از ازدواج	۰/۷۸	دوستان خانوادگی که درگیر مساله خیانت بوده اند.	۰/۷۲
		الگو گیری	۰/۸۹
		داشتن دوستان مجرد	۰/۶۴
		فشار اجتماعی	۰/۵۹
		بدون این رابطه حس می کنم عقب افتاده ام	۰/۷۵
		دوستان با سابقه روابط فرازناشویی	۰/۷۱
		شلختگی	۰/۸۹
		تغییرات اجتماعی و شکاف نسلی	۰/۷۳
چالش‌های رابطه و زیبایی شناسی	۰/۸۴	عدم رضایت جنسی	۰/۵۸
		کیفیت زندگی پایین	/۷۴
		عدم علاقه به همسر	/۷۳
		بدبینی و سختگیری همسر	/۷۵
		ناتوانی اقتصادی همسر	/۷۱

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i1.9935]

		ارتباط کلامی ضعیف بین زن و شوهر	۰/۶۱
		عدم احترام متقابل	۰/۷۷
		ناتوانی اقتصادی همسر	۰/۵۹
عزت نفس و احساس حقارت	۰/۷۹	بی تدبیری همسر	۰/۷۹
		عدم دوراندیشی درمورد رابطه توسط همسر	/۸۸.
		رشد شناختی و هوش هیجانی ضعیف	/۸۷.
		وابستگی های متعدد پیش از ازدواج	۰/۸۶
		عزت نفس	۰/۶۷
		احساس حقارت	/۷۲.
		عادی شدن احساس گناه	/۵۴.
فرزند پروری و دانش تربیتی والدین	۰/۷۹	نارضایتی از خانواده همسر	۰/۷۴
		دخالت در امور شخصی	/۷۴.
		رفت و آمد زیاد	/۷۸.
		سبک تربیتی نادرست	۰/۷۹
		عدم تامین عاطفی، مالی	۰/۷۹
		عدم اجازه برای ایجاد دوستی های پایدار حتی با همجنس ها	۰/۷۷
		استرس، فشار و بی نظمی در همه جوانب زندگی	۰/۷۸
نقش مادرانه و اسطوره‌های مذهبی	۰/۷۴	مذهب برای زنها شرایط را سخت کرده	۰/۷۱
		مذهب دلیل سختگیری های تربیتی به دخترهاست	۰/۷۳
		فردی بودن مذهب	۰/۶۵
		احساس عدم شادی در زندگی	۰/۶۹
		نارضایتی از زندگی	۰/۷۸
		ناامیدی از تغییر	/۸۱.
کل مقیاس		۰/۸۹	

همان طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، همه خرده مقیاس‌ها از ضریب آلفای بسیار بالایی برخوردار بوده و در بین مولفه ها نیز، به جز مولفه‌های، رضایت جنسی، دوستان مجرد، عدم شادکامی و فشار اجتماعی و عادی شدن احساس گناه ، بقیه دارای ضریب آلفای بالاتر از ۷۰ می باشند. هم چنین به منظور تعیین روایی سازه هریک از مولفه های باقی مانده و تعیین ضریب تاثیر عامل‌ها بر خرده مقیاس‌های مربوطه، با استفاده از نرم افزار lizrel روش تحلیل عاملی تاییدی مرتبه دوم اجرا شد. با توجه به حجم زیاد نمونه این آزمون معنادار شد (درجهٔ آزادی= ۴۷۴) که نشان می‌دهد مدل با داده‌های موجود برازش دارد. جذر میانگین مجذورات باقی‌ماندهٔ استاندارد (RMSR). ارزش‌های عددی کمتر از ۰/۰۵ برای این شاخص به عنوان

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i1.9935]

شاخصی از برازش مدل در نظر گرفته می‌شود کمیت به دست آمده برای این شاخص در پژوهش حاضر ۰/۰۴ است که نشان دهنده‌ی برازش مناسب مدل است. جذر میانگین مجذورات خطای تقریب (RSMEA) از آن‌جا که این شاخص در این مطالعه ۰/۰۹ است می‌تواند از برازش بسیار خوب مدل با داده‌ها حکایت داشته باشد. شاخص نرم شدهٔ برازندگی (NFI). مقادیر بین ۰/۹۰ تا ۰/۹۵ است و بر این اساس مدل پیشنهادی با داده‌ها برازش قابل قبولی دارد (NFI =۰/۹۵). شاخص نرم نشدهٔ برازندگی (NNFI). برای این شاخص نیز مقادیر بزرگ‌تر یا مساوی ۰/۹۰ از برازش مدل حکایت دارد بنابراین، مقدار ۰/۹۷ حاصل نشان از برازندگی مدل دارد. از آن‌جا که مدل پیشنهادی، با CFI ۰/۹۸، برازش خوبی با داده‌ها دارد. شاخص نیکویی برازش (GFI). برای مدل پیشنهادی این شاخص ۰/۹۷ به دست آمد که نشانگر یک برازش خوب است. شاخص تعدیل‌شدهٔ برازندگی (AGFI) که ارزش عددی این شاخص در پژوهش حاضر به این حداقل رسیده است و در نتیجه مدل برازش دارد. با توجه به اینکه غالب شاخص‌ها از برازش مناسب مدل با داده‌های موجود حکایت دارند، می‌توان نتیجه گرفت که مدل پیشنهادی مدلی برازنده است.به این ترتیب با توجه به شاخص‌های برازش قابل قبول برای تحلیل عاملی تاییدی مدل مفهومی بدست آمده از مطالعه‌ی حاضر در ارتباط با بی‌ثباتی خانواده ایرانی مورد تایید قرار می‌گیرد و می‌توان از این مقیاس برای سنجش بی‌ثباتی خانواده ایرانی بهره جست.

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه‌ی حاضر با دو هدف عمده و اساسی در ابتدا شکل گرفت. که شناخت شاخص‌های بی‌ثباتی خانواده ایرانی را شامل می‌شد، که شکل دهنده‌ی سوال اول پژوهش یعنی شاخص های بی‌ثباتی خانواده ایرانی کدام‌اند؟ و هدف دوم پژوهش که عبارت بود از ارائه مدل بی‌ثباتی خانواده ایرانی مبتنی بر بافت فرهنگی– اجتماعی و سنجش آن که سوال دیگر پژوهش را ناظر بر اینکه مدل حاصل از شاخص‌های بی‌ثباتی خانواده چگونه است را شکل می‌داد. به منظور دستیابی به این دو هدف اساسی تلاش شد تا با استفاده از روش پژوهش کمّی و کیفی (روش آمیخته) اطلاعات مورد نیاز گردآوری و مورد تجزیه و تحلیل واقع شود.

به منظور رسیدن به پاسخی برای هدف اساسی دوم پژوهش حاضر، در ابتدا بر اساس داده‌های بدست آمده از بخش کیفی پژوهش، مقیاسی تحت عنوان مقیاس سنجش بی‌ثباتی خانواده ایرانی تهیه و شاخص‌های برازش آن اعتبار سنجی شد. در ادامه پژوهش ابزار طراحی شده با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس و بر اساس حجم نمونه‌ی محاسبه شده در مدلسازی بر روی ۵۵۰ نفر از زنان شهر یزد اجرا شد و حجم داده‌های لازم برای بررسی و آزمون مدل مفهومی مورد نظر برای بی‌ثباتی خانواده ایرانی جمع‌آوری گردید. اطلاعات به دست آمده در این بخش با استفاده از نسل دوم روش‌های تحلیل مدلسازی معادلات ساختاری یعنی روش حداقل مجذورات جزئی مدل اکتشافی و سپس مدل تاییدی بررسی و تحلیل شد. نتایج بدست آمده از تحلیل نتایج مدلسازی معادلات ساختاری مشخص کرد که مجموعه‌ی شاخص‌های برازش کلی برای مدل نهایی در دامنه بسیار مطلوبی قرار دارند. این بدان معناست که شواهد کافی برای رد مدل مفهومی ارئه شده وجود نداشته است. در میان شاخص‌های بدست آمده به ترتیب اهمیت و اولویت

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-16]
[DOI: 10.18502/tbj.v21i1.9935]

اثربخشی در شکل‌گیری بی‌ثباتی خانواده ایرانی، چالش‌های رابطه و زیبایی شناسی دارای ضریب تاثیر مستقیم (۰/۴۳) و (۰/۱۹) بر عزت نفس و احساس حقارت و فرزند پروری و نبود دانش تربیتی است.

همچنین این سازه به طور غیر مستقیم و از طریق عزت نفس و احساس حقارت و فرزند پروری و نبود دانش تربیتی دارای ضریب تاثیر ۰/۲۳ بر بی‌ثباتی خانواده‌ی ایرانی است. هم چنین جامعه گریزی و روابط پیش از ازدواج به صورت مستقیم بر فرزند پروری و نبود دانش تربیتی و عزت نفس و احساس حقارت دارای ضریب تاثیر ۰/۲۲ و ۰/۲۹ می باشد. همچنین این سازه به صورت غیرمستقیم بر بی‌ثباتی خانواده ایرانی از طریق سازه‌های نهان به اندازه ۰/۳۹ تاثیرگذار است. همچنین نقش مادرانه و اسطوره‌های مذهبی به صورت مستقیم دارای ضریب تاثیر ۰/۲۱ و ۰/۲۴ بر عزت نفس و احساس حقارت و فرزندپروری و نبود دانش تربیتی است. و به صورت غیر مستقیم ضریب تاثیر ۰/۳۷ را بر بی‌ثباتی خانواده ایرانی دارد. همچنین عزت نفس و احساس حقارت نیز به ترتیب دارای ضریب تاثیر مستقیم بر بی‌ثباتی خانواده ایرانی به مقدار ۰/۲۸ و ۰/۴۸ می‌باشند.

به این ترتیب می‌توان مشاهده کرد که نقش مادرانه و اسطوره های مذهبی، چالش‌های رابطه و زیبایی‌شناسی و همچنین جامعه‌گریزی و روابط پیش از ازدواج هم به صورت مستقیم و هم به صورت غیرمستقیم از طریق تاثیرگذاری بر عزت نفس و احساس حقارت و فرزند پروری و نبود دانش تربیتی می‌توانند بر بی‌ثباتی خانواده‌ی ایرانی تاثیرگذار باشند. به منظور بررسی ادراک زنان از روابط فرازناشویی برای رسیدن به تحلیل جامعی از این پدیده با زنان دارای تجربه روابط فرازناشویی مصاحبه شد و نتایج آن‌ها از طریق کدگذاری مصاحبه‌ها بررسی و در نهایت مؤلفه‌های بدست آمده با ارائه شاهد مثال‌هایی از مصاحبه شوندگان مستند شد. به‌طورکلی زنان مصاحبه شونده هر یک برای تجربه زیسته خود از خیانت و روابط فرازناشویی دلایل متعددی را ذکر کردند. اما آنچه بسیار اهمیت داشت این موضوع بود که در میان پاسخ‌های زنان شرکت کننده در پژوهش برخی عوامل مشترک وجود داشت که نشان‌دهنده‌ی ادراک مشترکی از روابط فرازناشویی در زنان است. به‌طور کلی زنان اغلب روابط فرازناشویی را برآیند چالش‌های درون رابطه و نبود ادراک مشترک از زندگی می‌دانند که این عوامل در کنار بسیاری دیگر از مولفه‌های شناسایی شده در پژوهش‌های مختلف نشان دهنده‌ی تایید این دریافت است. به عنوان مثال پژوهش زهراکار و همکاران (۱۷) نشان داد که علل زمینه ساز خیانت زناشویی شامل کسالت بار شدن زندگی بعد از کشف یکدیگر، ضعف‌های ذاتی ازدواج، آسیب‌پذیری در زمان سرکوب شدن نیاز جنسی یا عاطفی، تحول جامعه، علل نگهدارنده خیانت شامل تمایل به تجربه کردن هیجان، سلب مسئولیت رفتار خود و تاکید بر ویژگی‌های همسر، کسب خلاقیت بسیار در بدست آوردن زمان برای رابطه و پنهان کردن آن، کسب شجاعت به خاطر کشف ویژگی‌های جدید در خود و پاسخ به خیانت شامل میل به طلاق، ترمیم آشیانه، تحمل فشار روانی می‌شود. این نتایج همسو با یافته‌های پژوهش حاضر نشان دهنده‌ی این است که زنان به‌طور کلی ادراکی متمرکز بر عناصر رابطه از روابط فرازناشویی دارند و معتقدند که مکانیسم‌ها و سازوکارهای موجود در یک رابطه اگر به درستی

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i1.9935]

کار نکنند می‌توان انتظار داشت که روابط فرازناشویی نیز پدیدار شود. در این رابطه پژوهش حاضر نیز با تاکید بر نوع خاص تجربه زنان از روابط فرازناشویی پنج درون مایه اصلی را مد نظر قرار دارد که شامل آشفتگی شدید جسمانی و روانی، احساسات ناخوشایند، اشتغال فکری مداوم با چرایی رخداد، نابسامانی در رابطه با همسر پیمان شکن، سوگ و حسرت بود. بر اساس یافته‌های این مطالعه، پیامدهای منفی روابط فرازناشویی برای همسر آسیب دیده و برای کل خانواده بسیار عمیق و طولانی مدت است. به این ترتیب بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر در مصاحبه با زنان با تجربه روابط فرازناشویی می‌توان اشاره کرد که ادراک آنان از یک رابطه فرازناشویی رابطه‌ای است که بدون اطلاع همسر و با شکل‌های مختلفی خارج از خانواده صورت می‌گیرد که می‌تواند تجربه‌ای ناخوشایند، به همراه وسواس‌های شدید ذهنی، بی‌میلی به رابطه‌ی اصلی و بسیاری از حالات دیگر باشد. در ادامه برای بررسی بیشتر و تدقیق مفهومی در جهت ایضاح تجربه‌ی زنان از علل گرایش به روابط فرازناشویی که توضیح دهنده‌ی تجربه خاص آنان است به بررسی سوال دوم پژوهش پرداخته می‌شود که به علل روابط فرازناشویی از نگاه زنان پرداخته است. متغیرهای مختلفی خانواده را به سمت بدکارکردی، تضعیف شدن و در نهایت فروپاشی سوق می‌دهند. بدین ترتیب برای یافتن جزئیات دقیق‌تر در تبیین یافته‌ها می‌توان به شاخص اول بدست آمده یعنی فرزند پروری و نبود دانش تربیتی اشاره کرد. در این مضمون، مولفه‌هایی همچون نارضایتی از خانواده همسر، دخالت در امور شخصی، رفت و آمد زیاد، سبک تربیتی نادرست عدم تامین مالی، عاطفی عدم اجازه برای برقراری دوستی‌های پایدار، استرس، فشار و بی‌نظمی در همه جوانب زندگی بدست آمد. هر یک از مؤلفه‌های فوق نشان می‌دهد که فرزندپروری و نبود دانش تربیتی به عنوان یک شاخص توانایی پیش‌بینی بی‌ثباتی خانواده را در ایران دارد. به این صورت که ضعف در هر یک از مولفه‌های بدست آمده می‌تواند زمینه‌های آسیب و بی‌ثباتی را برای خانواده ایرانی فراهم کند. بخش کیفی پژوهش حاضر با رویکرد تحلیل مضمون و با هدف شناسایی عوامل بسترساز روابط فرازناشویی در زنان انجام شد. تحلیل مصاحبه‌های انجام شده با افراد نمونه عوامل بسیاری را در سطوح فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، فردی، و میان‌فردی نشان داد که در چهار مضمون اصلی فرزند پروری و نبود دانش تربیتی، نگره های جنسیتی – فرهنگی، مسائل فردی و مسائل میان‌فردی کاهش داده شد یافته‌های بدست آمده از مطالعه‌ی حاضر نشان می‌دهد که تجربه شرکت‌کنندگان از روابط فرازناشویی و همچنین زندگی در بافتی فرهنگی که عوامل زمینه‌ای و بسترهای متفاوتی را برای شروع این روابط فراهم می‌کند موجب گرایش آنان به تجربه روابط فرازناشویی شده است. برای دستیابی به شاخص‌های مقیاس بی‌ثباتی خانواده ایرانی با استفاده از روش پژوهش حاضر در نهایت با تکمیل مصاحبه‌ها و رسیدن به تحلیل نهایی شاخص‌های مقیاس بی‌ثباتی خانواده ایرانی در سه سطح و هشت مولفه شناسایی شدند. به این ترتیب که برای سطح خانواده و فرزند پروری مولفه‌های اجتماع‌گریزی و روابط پیش از ازدواج، نقش مادرانه و اسطوره‌های مذهبی، دانش تربیتی والدین و سبک فرزند پروری شناسایی شد. برای سطح مسائل درون فردی ابعاد عزت نفس و احساس حقارت، و طرحواره‌های جنسیتی شناسایی و در نهایت

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-16]
[DOI: 10.18502/tbj.v21i1.9935]

برای سطح مسائل بین فردی چالش‌های رابطه و معیارهای زیبایی شناسی مطرح شد. هر یک از مولفه‌های فوق در تجزیه و تحلیل آماری داده‌های پژوهش مقدار مشخصی از واریانس مقیاس بی‌ثباتی خانواده ایرانی را تبیین می‌کند. به این ترتیب که، عامل چالش‌های رابطه و زیبایی‌شناسی ۱۶/۰۹ درصد واریانس، عامل عزت نفس و احساس حقارت ۱۱/۳۹ درصد واریانس، عامل سبک فرزند پروری و دانش تربیتی والدین ۱۰/۳۱ درصد واریانس، عامل جامعه گریزی و روابط پیش از ازدواج ۵/۶۶ درصد واریانس بی‌ثباتی خانواده ایرانی را تبیین می‌کنند. و در نهایت عامل نقش مادرانه و اسطوره‌های مذهبی ۷/۶۳ درصد از واریانس این سازه را تبیین می‌کند. این پنج عامل در مجموع ۵۱/۵ درصد از واریانس بی‌ثباتی خانواده ایرانی را تبیین می نمایند. بنابراین عامل چالش‌های رابطه و زیبایی شناسی که در بخش کیفی پژوهش ذیل عامل مسائل بین فردی بحث شد به عنوان مهم ترین شاخص بی‌ثباتی خانواده ایرانی برآورد شده و بیشترین مقدار واریانس بی‌ثباتی خانواده ایرانی را به خود اختصاص داده است.

همچنین روایی ابراز از طریق سنجش روایی همزمان با مقیاس‌های سازگاری زناشویی و نگرش به خیانت (روابط فرازناشویی) انجام شد که خرده مقیاس‌های ابزار بی‌ثباتی خانواده ایرانی به هر کدام با نمره کل مقیاس‌های فوق مورد سنجش قرار گرفت که نتایج نشان داد که همبستگی بین خرده مقیاس‌ها و مقیاس‌های سازگاری زناشویی و نگرش به خیانت معنادار می‌باشد. مقدار همبستگی‌های گزارش شده، حاکی از روایی همزمان بسیار مطلوب پرسشنامه بی‌ثباتی خانواده ایرانی می‌باشد. به این ترتیب می‌توان اشاره کرد که مقیاس بی‌ثباتی خانواده ایرانی از روایی همزمان مطلوبی برخوردار است. برازش مدل مفهومی استخراج شده از مطالعه‌ی حاضر نیز مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آن نشان داد مدل مفهومی پژوهش حاضر مورد تایید قرار می‌گیرد که نتایج آن بصورت مختصر بررسی شده است. از آنجا که توان آماری این آزمون با افزایش حجم نمونه افزایش می‌یابد در نمونه‌های بزرگ تقریباً همیشه معنادار است و معناداری آن از تفاوت مدل ارائه شده با داده‌های واقعی و عدم برازش مدل حکایت دارد.

تعارض منافع

نویسندگان این مقاله اعلام می دارندکه هیچ گونه تضاد منافعی وجود ندارد.

تشکر و قدردانی

از همه کسانی که ما را در انجام پژوهش و روند اجرای آن یاری کردند صمیمانه تشکر و قدردانی می‌کنیم.

Reference

1-Garbinsky EN, Gladstone JJ, Nikolova H, Olson JG. Love, lies, and money: Financial infidelity in romantic relationships. Journal of Consumer Research.2020;47(1):1-24.

2-Isma MNP, Turnip SS. Personality traits and marital satisfaction in predicting couples' attitudes toward infidelity. Journal of Relationships Research.2019; 10.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i1.9935]

3-Chi P, Tang Y, Worthington EL, et al. Intrapersonal and interpersonal facilitators of forgiveness following spousal infidelity: A stress and coping perspective. Journal of clinical psychology. 2019; 75(10):1896-915.

4-Apostolou M. Why Greek-Cypriots cheat? The evolutionary origins of the Big-Five of infidelity. Evolutionary Behavioral Sciences.2019;13(1):71.

5-Conroy A,McKenna SA, Comfort ML, Darbes. Marital infidelity, food insecurity, and couple instability: A web of challenges for dyadic coordination around antiretroviral therapy. Social Science & Medicine.2018;(21)4:10-17.

6-Shackelford TK, Besser A, Goetz AT. Personality, marital satisfaction, and probability of marital infidelity. Individual differences research. 2008; 6(1).

7-Balderrama-Durbin C, Stanton K, Snyder DK, et al. The risk for marital infidelity across a year-long deployment. Journal of Family Psychology. 2017; 31(5); 629.

8-Fincham FD, May RW. Infidelity in romantic relationships. Current opinion in psychology. 2017; (13):70-4.

9-Allen ES, Atkins DC, Baucom DH, et al. Intrapersonal, interpersonal, and contextual factors in engaging in and responding to extramarital involvement. Clinical Psychology: Science and Practice. 2005; 12(2);101.

10-Rodrigues D, Lopes D, Pereira M. Sociosexuality, commitment, sexual infidelity, and perceptions of infidelity: Data from the second love web site. The Journal of Sex Research. 2017; 54(2): 241-53.

11-Moller NP, Vossler A. Defining infidelity in research and couple counseling: A qualitative study. Journal of Sex & Marital Therapy. 2015;41(5): 487-97.

12-Scuka RF. A clinicians guide to helping couples heal from the trauma of infidelity. Journal of Couple & Relationship Therapy.2015; 14(2): 141-68.

13-Olson JR, Marshall JP, Goddard HW, Schramm DG. Shared religious beliefs, prayer, and expansion opportunities: Effects on relationship satisfaction in long-term couples. Journal of Social and Personal Relationships.2015;32(3):368-85.

14-Fallahzadeh H, Sanaei Zakir B, Farzad V. Evaluation of the effectiveness of emotion-focused couple therapy and integrated couple therapy on reducing couples intimacy anxiety. Family research.2011;8(32):465-84.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i1.9935]

15-Ali Tabar SH, Ghanbari S, Habibi M. Investigating the relationship between premarital sex and attitudes toward extramarital affairs. Family research. 2012; 10 (38): 255-67.

16-Ghanji H. Personality Assessment (Questionnaire). 2006; Savalan Publication.

17-Afshari Kashanian O, Zahrakar K, Mohsenzadeh F,et al. Identifying the underlying factors of marital infidelity in women. Consulting research. 1999; 18(71): 122-56.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-16]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i1.9935]